
Malczewskiego Antoniego

Dzielnice: Mokotów

Osiedla: Wierzbno

Atrybuty: Nazwy pamiątkowe Od polskich postaci historycznych

Rok utworzenia nazwy: 1926

Opis

Antoni Malczewski - herbu Tarnawa (1793-1826) poeta, alpinista. Miejsce jego urodzenia pozostaje nieodgadnione do dziś jest nim bądź Warszawa, bądź też Kniahinin na Wołyniu. Ta druga wersja jest chyba bardziej prawdopodobna, gdyż kształcił się w Gimnazjum Wołyńskim (przekształconym później w Liceum Krzemienieckie) a dopiero w 1811 roku znalazł się w Warszawie, gdzie rozpoczął służbę wojskową w randze podporucznika Korpusu Inżynierów Szkoły Aplikacyjnej Artylerii i Inżynierów. Wówczas też podczas pojedynku został ranny w lewą nogę, co przekreśliło jego karierę wojskową. Uczestniczył wprawdzie w fortyfikowaniu i obronie twierdzy w Modlinie w 1813 roku a nawet dostał się do niewoli rosyjskiej, po uwolnieniu z której został awansowany do stopnia podporucznika i znalazł się w sztabie kwaterymistrzostwa generalnego wojsk Królestwa Polskiego, jednak dość szybko podał się do dymisji i wyjechał w prawie pięcioletnią podróż po Europie. Podczas pobytu w Szwajcarii jako pierwszy Polak a ósmy śmiałek pomimo swojej niepełnosprawności dokonał letniego wejścia na Aiguille du Midi w masywie Mont Blanc. Po powrocie do kraju wrócił na Wołyń, do Chotiaczowa, jednak zmuszony do jego opuszczenia w wyniku nieszczęśliwej miłości powrócił do Warszawy i zamieszkał w nieistniejącym już domu Brzostowskiego przy ul. Elektoralnej 3. Przyjaciele załatwili mu posadę w Ministerium Spraw Wewnętrznych, on zaś poświęcił się pracy twórczej napisał pierwszą powieść poetycką w dziejach literatury polskiej, zatytułowaną Maria. Zmarł w swoim pokoju, prawdopodobnie w następstwie zakażenia chorej nogi, w trakcie pracy nad drugą powieścią.

Spoczywa:

Cmentarz Powązkowski, w miejscu dziś nieznanym. Symboliczny kamień w kw. 14, rz. III, miejsce 14 ufundował w połowie XIX w. Hipolit Skimborowicz.

Ciekawostki

Stan obecny:

Bloki osiedla WSM Mokotów. Powstały w 1947-52 wg proj. Zaslawa Malickiego, Mikołaja Soroki, Stefana Tworkowskiego z zespołem w obrębie ul. Dąbrowskiego i Malczewskiego.

Nr 2: Kamienica. W 1936, w czasie deszczu runął narożnik domu; świadczyło to o fuzzerce w latach Wielkiego Kryzysu.

Nr 3: Komenda Rejonowa Policji II. Główny komisariat dla rejonu Mokotowa Górnego i Dolnego, Sabyby oraz Ursynowa.

W połowie lat `30 był to budynek mieszkalny. W 1939 roku przeprowadził się tu z kamienicy przy ul. Puławskiej 134 Jan Fethke (1903-1980) - scenarzysta i reżyser filmowy, również pisarz. Pochodził z Opoła, kształcił w Gdańsku. Jako scenarzysta zadebiutował w Berlinie, jednak w 1933 roku (po dojściu Adolfa Hitlera do władzy) przyjechał do Warszawy, zachowując jednak obywatelstwo niemieckie. Szybko stał się jednym z najpopularniejszych scenopisarzy i scenarzystów. Współpracował z takimi reżyserami, jak Mieczysław Krawicz ("Dwie Joasie", "Jadzia", "Niedorajda", "Robert i Bertrand", "Paweł i Gawel", "O czym się nie mówi..."), Juliusz Gardan ("Trędowata"), Bazyl Sikiewicz ("Tajemnica panny Brinx"), Leonard Buczkowski ("Straszny dwór", "Florian"), Michał Waszyński ("Papa się żeni", "Dodek na froncie", "Bolek i Lolek", "Będzie lepiej", "30 karatów szczęścia"), Ryszard Ordyński ("Amerykańska awantura"), Henryk Szaro ("Trójka hultajska", "Ordynat Michorowski"), Romuald Gantkowski ("Płomienne serca"), Jan Nowina-Przybylski ("Pieśń o wielkim rzeźbiarzu"), Jerzy Gabryelski ("Czarne diamenty"). Sam był reżyserem takich filmów, jak "Zapomniana melodia", "Złota maska", "Przez łyż do szczęścia" czy "Bogurodzica". Po wybuchu wojny został internowany, jednak Niemcy dość szybko go zwolnili, proponując jednocześnie współpracę z "Film- und Propagandamittel Vertriebsgesellschaft" (FIP). Później współpracował z niemiecką wytwórnią "Bavaria". Aresztowany przez gestapo w 1944 roku cudem uniknął śmierci i został skazany na cztery lata ciężkich robót. Po zakończeniu wojny powrócił do Warszawy, dalej pracując jako scenarzysta i scenopisarz ("Ulica Graniczna" - reż. A. Ford; "Zakazane piosenki" - reż. L. Buczkowski; "Skarb kapitana Martensa" - reż. J. Passendorfer) a także jako reżyser ("Załoga", "Sprawa do załatwienia", "Irena do domu!"). W 1961 roku wyemigrował do Berlina Zachodniego, gdzie zmarł.

Nr 17: Willa. W czasie Powstania Warszawskiego mieściła się tu komenda pułku AK Baszta pod dowództwem Stanisława Daniela Kamińskiego.

Nr 18: Willa. Przed wojną mieszkał tu Jan Zachwatowicz (1900-1983) - profesor, historyk architektury, konserwator zabytków. Dziś jest patronem Międzymurza na Starówce.

Nr 19: Willa. W okresie międzywojennym mieszkała tu Halina Krahelska (1886-1945) - działaczka społeczna i pisarka, prowadząca swoisty salon kulturalny. Do najczęstszych gości należeli wówczas prezydent Warszawy Stefan Starzyński oraz pisarz Stanisław Ignacy Witkiewicz.

Nr 20: Dom Heinrichów. Powstał wg proj. Jana Koszycz-Witkiewicza w stylu niemieckiego impresjonizmu.

Nr 21: Dom Klary Trenkier. Powstała pod koniec lat 20 XX w. dla spółdzielni Domy Spółdzielcze. Mieszkała tu także wspomniana wcześniej Halina Krahelska.

Nr 25: Willa. Powstała pod koniec lat 20 XX w. wg proj. Sołtanów.

Nr 38\38a: Apartamentowiec. Powstał na miejscu rozebranej, przedwojennej willia wyglądem ma nawiązywać do poprzedniego budynku.

~ Willa. Jej główną lokatorką była Ewa Szelburg-Zarembina (1899-1986) powieściopisarka (cykl "Rzeka kłamstwa", na który składają się tomy "Wędrówka Joanny", "Ludzie z wosku", "Miasteczko aniołów", "Iskry na wiatr", "Gaudeamus"), autorka wielu wierszy i opowiadań dla dzieci (m.in. "Najmilsi", "Idzie niebo ciemną nocą", "Przez różową szybkę", "Rycerze Tatr", "O warszawskiej syrenie", "Tomek zuch", "Przygoda misia"), inicjatorka budowy Centrum Zdrowia Dziecka i pierwsza w dziejach Kanclerz Kapituły Orderu Uśmiechu.

Nr 47a: Przychodnia Rejonowo-Specjalistyczna.

Bloki Osiedla Wierzbno. Powstały w 1955-70 wg proj. Wacława Kłyszewskiego, Jerzego Mokrzyńskiego, Eugeniusza Wierzbickiego i Zofii Fafiusowej.

Data nadania nazwy: 1926.12.09
